

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

УДК 378.147.227

Тетяна Горпініч, кандидат педагогічних наук,
доцент Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У запропонованій статті проаналізовано дидактичні можливості застосування методу навчальних станцій як інструмента реалізації особистісно орієнтованого навчання на заняттях з іноземної мови у вищій школі. Цей метод, вперше запропонований англійськими педагогами і широко розвинений німецькими дослідниками, дозволяє створити невимушену творчу атмосферу на занятті, підвищити мотивацію студента, розвинути його вміння корегувати власні помилки, критично оцінювати результати своєї праці, планувати роботу з мовним матеріалом, підвищуючи таким чином загальну успішність опанування іноземною мовою.

Ключові слова: особистісно орієнтоване навчання, метод навчальних станцій, навчання іноземної мови.

Лит. 6.

Татьяна Горпинич, кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольского государственного медицинского университета имени И. Я. Горбачевского

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА УЧЕБНЫХ СТАНЦИЙ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

В предлагаемой статье проанализированы дидактические возможности применения метода учебных станций как инструмента реализации личностно-ориентированного обучения на занятиях по иностранному языку в высшей школе. Впервые предложенный английскими педагогами и широко развитый немецкими исследователями, этот метод позволяет создать непринужденную творческую атмосферу на занятии, повысить мотивацию студента, развить его умение корректировать собственные ошибки, критически оценивать результаты своего труда, планировать работу с языковым материалом, повышая, таким образом, общую успешность усвоения иностранного языка.

Ключевые слова: личностно-ориентированное обучение, метод учебных станций, обучение иностранному языку.

Tetiana Horpinich, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof. of
Ternopil State Medical University by I. Horbachovsky

METHOD OF LEARNING STATIONS IN PERSONALITY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT HIGHER EDUCATIONAL LEVEL

The article analyzes the educational potential of the method of learning stations as a means of implementation of personality-oriented foreign language teaching at higher educational level. The method suggested by British teachers and widely developed by German researchers allows to create a relaxed creative atmosphere in the classroom, increase student's motivation, develop his ability to correct mistakes, critically evaluate the results of his work, plan work with language material and, thereby, increase the overall success of language acquisition.

Keywords: personality-oriented teaching, method of learning stations, foreign language teaching.

Актуальність проблеми. Сучасна система освіти гостро потребує гуманізації відносин студента та викладача, демократизації всієї педагогічної діяльності. Крім того, в останні роки відзначаються суттєві зміни в особистісному розвитку дітей: їм властиві прагматичність думок і дій, розкутість і незалежність. Динамічному суспільству потрібні яскраві творчі особистості, що зберігають здатність до постійного самопізнання і саморозвитку. У зв'язку з цим

дедалі частіше виникає необхідність використання в практиці навчання і виховання особистісно орієнтованого підходу. Саме такий підхід дає можливість розкрити справжні пізнавальні можливості кожного учня та студента і відповідно до цього зробити навчальний процес більш різноманітним, цікавим, комфортним, що врешті-решт підвищує ефективність навчання і задоволеність викладача своєю власною працею. Особистісно орієнтоване навчання допомагає педагогові активізувати можливості кожного

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

студента, створити такий психолого-педагогічний простір, який дозволяє підвищити успішність навчання обдарованих студентів, побудувати індивідуальну траєкторію розвитку для менш активних студентів, допомогти їм адаптуватися до навчального процесу у вищій школі.

Аналіз останніх досліджень. Особистісно орієнтоване навчання як один із головних підходів до навчання у середній школі достатньо глибоко розглянуто у вітчизняній та зарубіжній педагогічній літературі. У той же час питання застосування особистісно орієнтованого підходу у вищій школі розглянуто значно меншою кількістю науковців. Зокрема, існуючі дослідження торкаються теоретичних аспектів реалізації підходу (О.М. Сергійчук, А.Л. Сембрат, Л.А. Машкіна), проблем втілення особистісно орієнтованого підходу у виховний процес вищої школи (К.В. Дубич), в організацію самостійної роботи студентів та післядипломної освіти (В.В. Луценко, О.С. Нагорічна, Т.М. Хлебнікова). Існує також достатньо праць, присвячених питанням особистісно орієнтованого підходу у професійній підготовці фахівців різних галузей. Так, досліджено теоретико-методологічні засади особистісно орієнтованої підготовки майбутніх вчителів (М.Г. Чобітько, П.Б. Косенко), музикантів (О.С. Білоус), офіцерів (П.М. Дзюба, С.М. Левченко), спеціалістів економічного та технічного профілю (О.М. Гончарова, Н.Д. Островська). Дедалі більше з'являється робіт, присвячених підготовці майбутніх педагогів до застосування особистісно орієнтованого підходу у їх подальшій практиці (Ю.Д. Шаповал, О.Г. Платонова, А.М. Старєва, Н.О. Романчук, Т.Р. Гуменникова, О.В. Гладка, О.І. Кондрицька). Ресурсні можливості особистісно орієнтованого підходу до навчання окремих дисциплін у вищій школі досліджені недостатньо (Р.О. Гришкова). Особливості ж застосування методу навчальних станцій на сьогодні розглянуто лише невеликою кількістю українських науковців (Ю.М. Кажан, О.А. Марушко).

Мета статті полягає у розробці алгоритму застосування методу навчальних станцій для реалізації ефективного особистісно орієнтованого навчання іноземної мови у вищій школі.

Виклад основного матеріалу. Основними принципами особистісно орієнтованого підходу за визначенням дослідниці І.С. Якиманської є: 1) використання суб'єктивного досвіду дитини; 2) надання їй свободи вибору при виконанні завдання; 3) накопичення знань, умінь і навичок не як самоціль, а як важливий засіб реалізації дитячої творчості; 4) забезпечення на уроці

особистісно-значущого емоційного контакту учня і вчителя на основі співробітництва, мотивація досягнення успіху через аналіз результату навчальної праці та самого навчального процесу. Роль педагога полягає в тому, щоб кожній дитині надати можливість проявити себе, учитель тепер виступає в якості організатора і координатора навчальної діяльності [4, 19].

Організація різноманітного навчального середовища на занятті у вищій школі сприяє не тільки підвищенню мотивації студентів, а й створенню атмосфери співробітництва, взаємної довіри між викладачем і студентом і головне – полегшенню адаптації студента до навчання в університеті. У нього знижується тривожність перед заняттям, зростає усвідомлення власних сильних сторін, виникає стимул працювати над недоліками і, таким чином, підвищується успішність.

Перехід до особистісно орієнтованого навчання – процес досить тривалий, з великою кількістю труднощів, подолання яких вимагає великих зусиль з боку викладача. Ці зусилля повинні бути спрямовані на подолання своїх власних стереотипів у викладацькій діяльності, зміна менталітету. Це особливо важливо при освоєнні технології підготовки та проведення особистісно орієнтованого заняття.

Кінцева мета заняття, організація якого ґрунтується на особистісно орієнтованому підході, полягає у створенні умов для максимального впливу освітнього процесу на подальший розвиток індивідуальності молодого людини. Організація такого заняття передбачає: 1) застосування педагогічних прийомів для актуалізації та збагачення суб'єктивного досвіду студента; 2) проектування характеру навчальної взаємодії на основі врахування особистісних особливостей студентів; 3) використання різноманітних форм спілкування; 4) створення для студентів ситуацій успіху; 5) прояв довіри та толерантності в навчальних взаємодіях; 6) стимулювання студентів до здійснення і колективних, й індивідуальних завдань; 7) обрання прийомів і методів педагогічної підтримки як пріоритетних способів діяльності викладача на занятті [3, 211].

Серед сучасних педагогічних технологій, які використовуються при підготовці до особистісно орієнтованого заняття, на особливу увагу заслуговує метод навчальних станцій. Цей метод відповідає головним принципам особистісно орієнтованого навчання, а його зорієнтованість на самостійну роботу студента корелює із принципом безперервності освіти. На наш погляд,

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

цей метод слід вважати одним із перспективних напрямів у роботі сучасної вищої школи.

Метод навчальних станцій або станційного навчання (нім. *Stationenlernen, Lernen an Stationen*) особливо ефективний при підготовці та проведенні занять на закріплення пройденого матеріалу та для контролю засвоєння нової теми. При проведенні занять за методом станційного навчання слід виділяти три етапи: 1) підготовчий; 2) процесуальний; 3) рефлексивний [5, 23].

Підготовчий етап найбільш тривалий і трудомісткий для викладача, оскільки вимагає від нього багато сил і часу. На підготовчому етапі викладач вибирає навчальну тему, яка повинна відповідати державним програмам, визначає цілям заняття. Педагог продумує, скільки станцій слід включити в заняття. Їх кількість залежить від складності, обсягу завдань і часу на їх виконання: чим складнішим є завдання, тим більше часу потрібно на його виконання, тим менше станцій повинно бути заплановано.

Логіка дослідження вимагає опису поняття навчальної станції. Це певне місце в навчальному кабінеті (зазвичай це окремих стіл, на якому встановлений вказівник із номером і назвою станції), де студент може виконати завдання конкретної станції. Найвдалішим можна вважати варіант, коли розмір кабінету дозволяє розставити столи так, щоб студенти, переходячи від столу до столу, тобто від станції до станції, могли б виконувати завдання, перебуваючи на цій станції, але тоді у кожного столу повинні бути передбачені в достатній кількості місця, олівці, ручки, папір, технічні засоби та інше обладнання, необхідне для виконання завдання на цій станції. Стіл викладача повинен бути розташований так, щоб усі студенти перебували в полі його зору.

Оскільки на практиці в межах звичайного заняття можливості такої організації заняття досить обмежені, можна розставити таблички з номерами і назвами станцій на одному або двох столах, розташувавши їх в передній частині аудиторії біля дошки. У такому випадку студенти будуть підходити до "станції", брати картку із завданням цієї станції і виконувати його на своєму місці. Варто попередити студентів, що вони не можуть розпочати виконання завдання наступної станції, не виконавши завдання попередньої.

Важливий момент на підготовчому етапі – це розробка супровідного листа або маршрутної карти [1, 94]. Маршрутна карта – це лист з номерами і назвами станцій, полями для відповідей на кожній станції. У цей аркуш студенти вписують свої відповіді, наклеюють в потрібному порядку розрізані на окремі фрагменти

тексти або виконують творчі завдання, які вказані на станціях. У цій же маршрутній карті виставляються бали при самоконтролі студентів після завершення маршруту. У правому нижньому кутку маршрутної карти студенти пишуть суму балів, отриманих на всіх станціях, а потім за розробленою викладачем шкалою переводять суму балів в оцінку.

Велику увагу треба приділити підготовці дидактичного матеріалу, який повинен бути цікавим і посильним для виконання за відведений час. Завдання на станціях можуть бути найрізноманітнішими і охоплювати весь пройдений матеріал за темою. У процесі підготовки до заняття викладачеві обов'язково слід скласти список відповідей (ключів) до завдань на станціях, який необхідний для самоконтролю студентів. Список відповідей видається тільки тоді, коли студенти завершать проходження усіх станцій. Ключі можуть бути продемонстровані на інтерактивній дошці для всієї групи. При перевірці робіт можна організувати взаємоконтроль.

Процесуальний етап – це безпосередньо заняття, в ході якого студенти, переходячи від станції до станції, виконують завдання. Студентам можна запропонувати виконувати завдання самостійно чи працювати в парах або в малих групах. Якщо вони вирішують працювати групою (2 – 3 людини), то отримують одну маршрутну карту на групу, а якщо студент йде по станціях індивідуально, то кожен отримує окрему карту. Порядок проходження від станції до станції студенти вибирають самі. Їх обмежує лише час, відведений викладачем для проходження станцій. Причому час на виконання завдання на кожній станції є необмеженим [2, 202]. Викладач тільки повідомляє студентам, скільки часу відводиться на виконання завдань всіх станцій загалом. Користуючись годинником студенти самі вибирають потрібний темп роботи.

Англійська, як і будь-яка інша мова, – це засіб спілкування. У зв'язку з цим викладач повинен передбачити станцію, на якій студенти повинні проявити свої навички професійного мовлення, наприклад, скласти діалог з однокласником або висловитися на задану тему. У такому випадку викладач знаходиться на цій станції як слухач. Студенти після підготовки діалогу або усної презентації проговорюють підготовлене завдання перед викладачем. Також у заняття можна включити станцію, на якій сам викладач є партнером студента, його співрозмовником. Саме на цій станції викладач має можливість попрацювати індивідуально зі студентом або

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО
ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

малою групою, виявити мовний рівень цих студентів, проаналізувати їх помилки, провести корекцію помилок, на цій станції викладач сам

table. Underline the correct verbs in the sentences below [6, 11].

1. Antacids *promote / relieve* ulcer pain.

<i>Medication</i>	<i>Action</i>
Antacids	neutralize excess stomach acid and relieve gastritis and ulcer pain; also used to relieve indigestion and reflux oesophagitis (heartburn)
Antidiarrhoeals	relieve diarrhoea either by absorbing the excess fluids that cause diarrhoea or by lessening intestinal motility (slowing the movement of faecal material through the intestine), allowing more time for absorption of water
Antiemetics, antinauseants	suppress nausea and vomiting, mainly by acting on brain control centres to stop nerve impulses; also used to control motion sickness and dizziness associated with inner ear infections. Some antihistamines and tranquillizers have antiemetic properties.
Antiflatulents	reduce the feeling of gassiness and bloating (flatulence) that accompany indigestion. These agents facilitate the passing of gas by breaking down gas bubbles to a smaller size and mildly stimulating intestinal motility
Antispasmodics	prevent or reduce smooth muscle spasm by acting on the autonomous nervous system, thus relieving certain spastic conditions of the bowel.
Cathartics, laxatives, purgatives	promote bowel movement or defecation or both; in smaller doses, they relieve constipation and are called laxatives; in larger doses, they evacuate the entire GI tract and are called purgatives (used before surgery or intestinal radiological examinations)
Emetics	used to induce vomiting, especially in cases of poisoning

виставляє в маршрутну карту бали, отримані студентами при співбесіді.

Процесуальний етап може тривати ціле заняття або його частину. Це залежить від кількості станцій і складності завдань, запропонованих викладачем. Якщо процесуальний етап займає частину заняття, то наступний рефлексивний етап проводиться на цьому ж занятті. Якщо процесуальний етап охоплює все заняття, то рефлексивний етап проводитиметься на наступному. Якщо на станціях були завдання творчого характеру, то перевірка цих завдань та їх оцінка виконується самим викладачем, а рефлексивний етап проводиться на наступному занятті, оскільки викладачеві потрібен час для перевірки творчих письмових робіт студентів та їх аналізу.

Рефлексивний етап передбачає самоконтроль і самооцінку. Студентам роздаються список ключів до завдань, які вони виконували на станціях. Вони звіряють свої відповіді з правильними і вписують у маршрутні листи отримані бали, які переводяться у конкретну оцінку. Роль викладача на цьому етапі полягає в тому, щоб проаналізувати типові помилки студентів, провести корекційну роботу.

Наведемо приклад підсумкового заняття модулю "Основний" з дисципліни "Англійська мова за професійним спрямуванням" з використанням методу навчальних станцій для студентів фармацевтичного факультету. Заняття тривалістю 90 хвилин охоплює 5 станцій.

Станція 1. Reading. Read the information in the

2. Purgatives *slow / promote* defecation and bowel movements.

3. Antiflatulents *induce / reduce* bloating that accompanies indigestion.

4. Antispasmodics *facilitate / prevent* smooth muscle spasm.

5. Laxatives *slow / relieve* constipation.

6. Antidiarrhoeals *absorb / neutralize* the excess fluids.

7. Antacids *relieve / break down* heartburn.

8. Antinauseants *act on / evacuate* brain control centres.

9. Antacids *absorb / neutralize* stomach acid.

10. Antiemetics *suppress / impress* nausea and vomiting.

Станція 2. Listening. Listen to the text "Drug contamination: lessons to be learned". Underline the correct verb in the sentences below.

1. Companies must conduct / report serious adverse events to the health authorities.

2. New drugs are tested / determined on live subjects.

3. Laboratory technicians operate / perform complex scientific instruments and determine / perform whether liquids, powders, or tablets meet requirements.

4. Clinical research associates report / perform clinical trials. They must also summarize, interpret / regulate and process clinical data.

5. Regulatory Affairs reports / submits documents to regulatory authorities.

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ НАВЧАЛЬНИХ СТАНЦІЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО
ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

6. Formulation scientists develop / summarize pharmaceutical dosage forms.

Станція 3. Writing. Imagine that you are participating in the clinical conference on the problems of the use of antibiotics. Write a report on one of the topics:

1. "Antibiotic – a selective poison"
2. "Antibiotic – a shield in silver package"
3. "Antibiotics – losing battle against the disease"

Станція 4. Speaking. Think about one prescription and one non-prescription medication. Write some general advice and strong warnings to the use of each of them.

навчальні засоби та форми організації роботи студентів, ефективно та економно здійснити контроль рівня розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності. При цьому, викладач виступає консультантом студента, завдяки чому зростає автономність студента та його довіра до викладача, що є запорукою успішного особистісного розвитку майбутнього фахівця.

Перспективи наукових розробок.

Перспективу подальших наукових досліджень вбачаємо у розробці методичних рекомендацій до застосування зазначеного методу на різних етапах навчання іноземної мови.

Prescription medication	Non-prescription medication
General advice	
1. 2. 3. 4.	1. 2. 3. 4.
Strong warnings	
1. 2. 3. 4.	1. 2. 3. 4.

Станція 5. Speaking. Work in pairs. Imagine that you are serving a customer who has one of the following problems. Recommend the suitable herbal preparation.

1. Varicose veins
2. Constipation
3. Sprain
4. Impaired immunity
5. Sore eyes
6. Poor appetite

Висновки. Застосування методу навчальних станцій є ефективним інструментом реалізації особистісно орієнтованого навчання. Він дозволяє створити невимушену творчу атмосферу на занятті, підвищити мотивацію студента, розвинути його вміння корегувати власні помилки, критично оцінювати результати своєї праці, планувати роботу з мовним матеріалом. Метод станційного навчання – практично універсальний у використанні, оскільки його можна застосовувати майже для всіх тем конкретної дисципліни. Він дозволяє врахувати відмінності між різними студентами, надає можливість викладачеві використати різні

1. Кажан Ю.М. Метод навчальних станцій як один з ефективних методів інтерактивного навчання німецької мови студентів-майбутніх учителів / Ю.М. Кажан // Вісник Житомирського державного університету. – Випуск 1 (73) – Педагогічні науки. – С. 93 – 97.

2. Марушко О.А. Використання методу навчання по станціях на заняттях з німецької мови / О.А. Марушко // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Філологічна. – 2013. – Вип. 33. – С. 201 – 203.

3. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

4. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И.С. Якиманская. – М.: Наука, 1996. – 95 с.

5. Faust-Siel G. Lernen an Stationen / G. Faust-Siel // Grundschule. – 1989. – q3. – S. 22 – 25.

6. Jánossy J. Textbook for students of pharmacy / J. Jánossy, Zs. Kiss, M. Krasznai, G. Marschalkó. – Debrecen: University of Debrecen, 2005. – 133 p.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2015